

Győri Ítéltábla

Pf.I.20.244/2019/6/I.

A Győri Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek, dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen **szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása** iránt indított perében, a Tatabányai Törvényszék 2019. év november hó 20. napján meghozott 13.P.20.036/2018/51. számú ítélete ellen a felperes által 52. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyaláson meghozta a következő

Í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, megállapítja, hogy a felek által 2008. augusztus 19-én kötött HIT 29881/08. számú fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelen, a szerződést az ügyleti kamat kezdő mértékének 12,92 %-ban való megállapításával érvényessé nyilvánítja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a ... forgalmi rendszámú személygépjármű törzskönyvét.

Az elsőfokú ítélet perköltség viselésére irányuló rendelkezéseit mellőzi, a felperest 15.000,- (tizenötezer) forint feljegyzett kereseti és 15.000,- (tizenötezer) forint feljegyzett fellebbezési illeték, míg az alperest 36.000,- (harminchatezer) forint feljegyzett kereseti és 48.000,- (negyvennyolcezer) forint feljegyzett fellebbezési illeték állam javára - az illetékügyben eljáró hatóság felhívására - való megfizetésére kötelezi azzal, hogy a felek maguk kötelesek viselni a perben felmerült költségeiket.

Ezt meghaladóan az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az irányadó tényállás szerint a felperes és az alperes jogelődje között 2008. augusztus 19-én egy Toyota Yaris típusú gépjármű finanszírozására svájci frank alapú, változó kamatozású fogyasztói kölcsönszerződés jött létre, melynek részévé vált az alperes jogelődje által alkalmazott HIT/2006. 05. 31. számú üzletszabályzat. Az Üzletszabályzat megismerését és elfogadását a felperes a kölcsönszerződés aláírásával elismerte.

A szerződés egyedi részében rögzítették, hogy a kölcsön összege 3.200.000,- Ft, a törlesztőrészletek száma 120 db, a törlesztőrészletek összege 46.008,- Ft, melynek esedékessége 2008. szeptember 25., majd az azt követő minden hónap 25. napja. A THM-et 13,65 %-ban tüntették fel. A szerződés tartalmazta, hogy a mértékadó devizanem CHF, az összes törlesztőrészlet 5.520.960,- Ft, a

maradványérték 0 Ft. A szerződés rögzítette, hogy a kölcsönbevevő által az Üzletszabályzat alapján választott kamatváltozás I. és kamatváltozás II. elszámolási módja normál devizakonstrukció. Fizetési módként készpénzáttutalási megbízást jelöltek meg. A kölcsönbevevő felperes a szerződés egyedi részében nyilatkozott, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, az annak elválaszthatatlan részét képező opciós és adásvételi szerződésben, valamint az Üzletszabályzatban (HIT2006. 05. 31.) foglaltakat megismerte, megértette és azokat a nyilatkozat aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el. Megbízta a Hitelezőt, hogy a kölcsön összegét az Üzletszabályzatban foglaltak szerint közvetlenül a szállítónak folyósítsa. A szerződésben a gépjármű alvázszámának és motorszámának megjelölésével konkrétan meghatározták az adott Toyota Yaris 1.3. Ice plus típusú személygépkocsit. A hivatkozott és pontosan megjelölt Üzletszabályzat 15. pontja tartalmazta, hogy a törlesztőrészlet az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott esedékességekhez tartozó törke-, valamint kamattörlesztési kötelezettségek együttes összege. A szerződésben meghatározták a mértékadó kamatlábat és egyebek mellett a kalkulációs kamatlábat is. Az Üzletszabályzat 24. pontja rögzítette, hogy a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejött napján. Az Üzletszabályzat XXV. pontja a kamatváltozás kérdését rendezte. Ennek a) pontja kamatváltozás I. megjelöléssel a mértékadó kamatláb pénzpiacra bekövetkezett százalékos értékének változása függvényében a hátralevő törlesztőrészletek összegét érintő kamatkülönbözet. A b) pont nevesítette a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) fogalmát akként, hogy a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében a megjelölt képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet. A 25. pont rögzítette kamatváltozás III. fogalmát is. A 27. pont a teljes hiteldíj mutatót kérdésével foglalkozott. Az Üzletszabályzat IV. 4. pontja tartalmazta, hogy a Hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani. Ennek az adott pont feltüntette a számítási képletét is. Az Üzletszabályzat IX. 3. pontja a kölcsönszerződés megszűnésének esetét szabályozta szerződésszegés miatti felmondás esetére. Az Üzletszabályzat V. 6 pontja szerint amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, amely esetében a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke euró esetében a mindenkori intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztfolyamának változása. A szerződés VI. pontja a kölcsönbevevő, tehát a felperes gépjárművel kapcsolatos kötelezettségeit tartalmazta. Rögzítette, hogy a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásban, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a hitelező javára a felek között létrejött szerződésnek megfelelő vételi jogot vagy jelzálogjogot és annak biztosítására elidegenítési- és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg.

A peres felek között opciós szerződés is létrejött. Ennek 4. pontja rögzítette, hogy a Hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesíti. Az Üzletszabályzat IV/7. pontja úgy rendelkezett, hogy amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy a Kölcsönvevő köteles a hitelező felszólítására az eredeti feltételekkel egyező tartalommal ismételt vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.

A peres felek között 2011. május 23-án jelzálogszerződés jött létre a perrel érintett ... forgalmi rendszámú személygépkocsi vonatkozásában. A jelzálogszerződés II. 5. pontja azt tartalmazta, hogy a jelzálogszerződés akkor szűnik meg, ha a Zálogkötelezett felperes a perbeli kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul teljesíti a jogosult felé, mely esetben a jogosult nyolc napon belül kiadja a zálogjog törléséhez szükséges nyilatkozatot.

Az alperes a szerződést a felperes nem teljesítése miatt 2016. február 29. napján felmondta és opciós jogát gyakorolta. A peres felek közötti szerződés 2016. március 23-án megszűnt a felmondás következtében. A felperes sem a fizetési, sem a gépjármű alperes birtokába adási kötelezettségének nem tett eleget.

* * *

A felperes a többször módosított keresetében a Hpt. 213. § (1) b) és c) pontjai alapján a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítását, továbbá a szerződés "mértékadó devizanem: CHF" kikötése és az ÁSZF V/6. pontja érvénytelenségének megállapítását kérte. Hivatkozott arra, hogy a teljes szerződés érvénytelensége a kamat, a költségek és a díjak éves, százalékos mértékének meghatározatlansága miatt áll fenn. Állította, hogy nem meghatározott és nem ismert a szolgáltatásért fizetendő ellenszolgáltatás százalékos mértéke, emiatt nem helyes a szerződésben feltüntetett THM százalékos mértéke sem. Kiemelte azt is, hogy a Hpt. 212. § (2) bekezdése szerint a teljes hiteldíj a fogyasztó által a kölcsönért fizetendő terhelés. Hivatkozott a Hpt. 212. § (3) bekezdésére is. Állította, hogy az alperes szerződéskötési díjat és ügyviteli költséget, valamint árfolyamrést is felszámított az ÁSZF I/24. és I/25. pontja alapján.

Kifejtette, hogy a szerződés a kamatkikötés hiánya és a THM valótlan százalékos mértékének a feltüntetése miatt nem devizaalapú szerződés, továbbá a szerződés kockázatfeltárányilatkozatot sem tartalmazott.

Az Üzletszabályzat V/6. érvénytelenségének megállapítására a Hpt. 206. § (6) és (7) bekezdései alapján, valamint a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdései alapján hivatkozott. Állította, hogy a szerződés megkötésekor az alperes nem hívta fel a felperes figyelmét arra, hogy az árfolyamváltozás korlátlan és kizárólag a felperest terheli, továbbá nem került sor kockázatfeltárányilatkozat aláírására sem.

Kérte továbbá a perrel érintett személygépkocsi törzskönyvének kiadását, és ezzel összefüggésben az Üzletszabályzat IV/7. és az opciós szerződés 4. pontja érvénytelenségének a megállapítását, mivel ezek a pontok a Ptk. 374. § (2) és (4) bekezdéseinek megkerülésére irányultak, így a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmisek voltak.

Az alperes ellenkérelmében a felperes keresetének elutasítását és perköltség megfizetésére kötelezését kérte.

Állította, hogy a Kúria 6/2013. PJE jogegységi döntésének megfelelő szerződés született, a felek az egyedi kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges valamennyi lényeges kérdésben megállapodtak és az a szerződéskötéskor hatályos jogszabályi rendelkezéseknek, így a Hpt. 213. § (1) bekezdésének is megfelelt. Tartalmazta a kölcsön összegét, a törlesztőrészletek számát, összegét és esedékességét, a THM-t, a mértékadó devizanemet, a kamat és árfolyamváltozás elszámolásának peres felek által meghatározott módját és azt is, hogy a felperes milyen mértékadó devizanem aktuális árfolyamától függő visszafizetési kötelezettség terhét vállalta.

A szerződés egyértelműen tartalmazta az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíj mutatót, az Üzletszabályzat pedig azt, hogy a THM miként került meghatározásra, így a szerződés ezen jogszabályi feltételeknek megfelelt. Az alperes a szerződésben és az Üzletszabályzatban, valamint a Hirdetményben valamennyi olyan díjat, költséget, fizetési kötelezettséget és számítási módot feltüntetett, amit a Hpt., illetve a THM rendelet előírt. Ebből következően biztosította, hogy a felperes a szerződés aláírása előtt megismerhette a hitel felvételével összefüggő költségeket és díjakat. A Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja szerinti semmisségi ok nem áll fenn.

A perbeli szerződés és az Üzletszabályzat világosan és átláthatóan tartalmazta az ügyleti kamatot, a kamatváltozást és a kamatváltozásból eredő fizetési kötelezettséget. A kamat összegét az összes törlesztőrészlet és a kölcsön összege különbözeteként határozta meg. A felek akarata az induló

ügyleti kamat mértékében aggálytalanul megállapítható volt, így a szerződés érvényessé nyilvánítása alkalmazható jogkövetkezményként, oly módon, hogy a kölcsönszerződés a megkötéséig visszaható hatállyal érvényessé nyilvánítandó akként, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos mértéke 12,92%.

Az árfolyamváltozással a kapcsolatos tájékoztatás körében az alperes kiemelte, hogy a szerződésből és az annak részét képező iratokból kitűnik, hogy a kockázatvállalásnak nincs felső határa, a felperes a kockázatokról a tájékoztatást megkapta és az árfolyamkockázat korlátozás nélkül a felperest terheli, amelyről a szerződés világos és érthető módon rendelkezett.

A törzskönyv kiadása tárgyában úgy nyilatkozott, hogy a peres felek a perbeli kölcsönszerződés biztosítékeként opciós szerződést kötöttek, ami zárt opció, ekként a szerződésben rögzített ötéves időtartam a szerződésben kikötött feltételektől számítandó. Utalt arra, hogy a felperes a szerződésből eredő kötelezettségét nem teljesítette, így a törzskönyv kiadására arra az alperes nem kötelezhető.

Kiemelte, hogy 2011. május 23-án jelzálogszerződés jött létre az alperes javára a felperes valamennyi fizetési kötelezettségének biztosítására. A törzskönyv alperes általi birtokban tartása tehát a zálogjog biztosítására is szolgál, így a felperes annak kiadását jogszerűen nem követelheti.

* * *

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében a felperes keresetét elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 203.200,- Ft perköltséget, a Magyar Államnak pedig külön felhívásra 192.000,- Ft illetéket.

Határozata indokolásában kifejtette, hogy a szerződés szerint a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás, azaz a törlesztőrészletek összege jelentősen meghaladta a kölcsön tőkeösszegét. Ez a körülmény, és a szerződésben meghatározott THM százalékos mértéke igazolta, hogy a peres felek ügyleti kamatban állapodtak meg. Erre tekintettel a kölcsönszerződés az induló ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének hiányától függetlenül a Ptk. 523. § (1) és (2) bekezdései alapján létrejött. A peres felek szerződési akarata kiterjedt ügyleti kamat felszámítására. Az éves ügyleti kamat százalékban kifejtett mértéke feltüntetésének hiánya a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerint a szerződés teljes érvénytelenségét eredményezi.

A felperes vitatta, hogy az induló ügyleti kamat százalékos mértéke a szerződés adataiból kiszámítható lenne. A kamat kapcsán a törvényszék tájékoztatást adott a felperesnek a bizonyítandó tények köréről, a bizonyítási teher alakulásáról és a bizonyítás sikertelenségének vagy elmulasztásának a következményeiről. A felperes lett volna köteles a perben igazságügyi szakértői bizonyítás keretében bizonyítani, hogy az induló éves kamat százalékos mértéke a szerződés alapján nem határozható meg, vagy eltér az alperes által előadottaktól. A felperes a Pp. 3. § és 164. §-ai alapján történt tájékoztatás ellenére a szakértői díjelőleg letétbe helyezését nem vállalta, ezért a törvényszék az igazságügyi könyvszakértői bizonyítást nem folytathatta le. Ebből eredően a felperes nem tudta bizonyítani, hogy a szerződés alapján nem számolható ki az induló ügyleti kamat éves százalékos mértéke, ezért a bíróság a felperes keresetét ebben a körben elutasította.

Kifejtette a törvényszék, hogy az alperes ugyan kérte a szerződés meghatározott kamattal történő érvényessé nyilvánítását, ebben a körben azonban a bizonyításra a felperes lett volna köteles, aki ennek nem tett eleget.

Az árfolyamkockázattal kapcsolatos kereseti kérelem kapcsán a törvényszék rámutatott, hogy a perbeli esetben a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdései által előírt kockázatfeltáró nyilatkozat nem került a felperes által aláírásra. Sem az egyedi kölcsönszerződés, sem pedig az Üzletszabályzat alperes által hivatkozott V/6. pontja, vagy a I. fejezet definíciókat tartalmazó és XI. fejezet rendelkezéseiből, de a normál devizakonstrukcióra vonatkozó rendelkezésekből sem derül ki

teljesen egyértelműen, hogy a forint gyengülése esetén a felperes fizetési kötelezettsége akár azonos törlesztőrészletek alkalmazásával, futamidő meghosszabbodásával, akár a törlesztőrészletek összegének növekedésével megváltozik és annak mértéke korlátlan. Az árfolyamváltozásból fakadó kockázat fogyasztó általi mérlegelését, értékelését nehezíti, hogy a devizakonstrukcióval kapcsolatos rendelkezéseket az alperes egymástól elszigetelten, az Üzletszabályzat különböző fejezeteiben rögzítette, ezáltal azok összefüggése könnyen nem tekinthető át. A tanúként meghallgatott **Tanú 1** vallomása sem támasztotta alá a megfelelő tájékoztatás megtörténtét.

Mindez a Ptk. 209/A § (2) bekezdése alapján a támadott kikötés tisztességtelenségét, ebből eredően annak érvénytelenségét alapozza meg. A felperes keresetének jogalapja ebben a körben tehát fennállt.

A felperes lett volna köteles a továbbiakban bizonyítani igazságügyi könyvszakértő útján, hogy a szerződés teljes érvénytelenségéből következően milyen fizetési kötelezettségek terhelték, és hogyan alakul a peres felek közötti elszámolás. Ebben a körben a törvényszék a Pp. 3. és 164. §-ai alapján a bizonyítási teherről és a bizonyítás sikertelenségének, valamint elmulasztásnak a következményeiről a felperest tájékoztatta. A felperes igazságügyi könyvszakértői díjelőleget nem helyezett letétbe, ezért bizonyításra, a felek közötti elszámolás végrehajtására sem kerülhetett sor, ezért a bíróság a keresetet az összecszerűség bizonyítatlan volta folytán az árfolyamkockázatot érintő részben is elutasította.

Ugyanezért nem folytatott könyvszakértői bizonyítást az elszámolás keretében az esetlegesen a szerződéstől eltérően felperesre terhelt egyéb költségek vonatkozásában sem. Ebből adódóan a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában vonható körben a felperes keresete szintén alaptalannak bizonyult.

A törvényszék kiemelte, hogy a perbeli szerződés típusa a perbeli időszakban rendkívüli népszerűségnek örvendett, a devizaalapú szerződéseket a pénzügyi intézményeknél tömegesen kötötték. A szokásos gyakorlattól a perbeli szerződés köztudomásúlag nem tért el, ezért az alperes további tájékoztatást nem volt köteles nyújtani.

Nem ítélte alaposnak a keresetet a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján sem, mert a THM mértékét meghatározták a szerződésben, azt konkrétan 13,65%-ban jelölték meg. Abban az esetben, ha a THM nem az ügylet tényleges terheit mutatta, az nem a szerződés semmisségét eredményezhette volna. Ha a költségek, a díjak vagy azok egy része a szerződésben nincs egyértelműen meghatározva, emiatt a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg. Ebből csupán az következik, hogy a pénzügyi intézmény ilyen költségeket és díjakat vagy azok meghatározott részét a törlesztőrészletek összegében jogszerűen nem érvényesítheti. Ez következik a Kúria 1/2016 PJE számú határozatából.

Nem ítélte alaposnak a törzskönyv kiadása iránti keresetet sem. A felek 2011. május 23-án ingó jelzálogjogot alapítottak a gépjárművet illetően a perbeli követelésre. Ennek tartamára időbeli korlát nincs, így jogosult az alperes a törzskönyvet a tartozás kiegyenlítéséig magánál tartani. Nem bizonyult helytállónak a felperes azon érvelése, hogy a törzskönyvet az alperes kizárólag opciós szerződés alapján tartotta magánál.

* * *

A felperes fellebbezésében kérte az ítélet perköltségviselésre is kiterjedő megváltoztatását, a teljes szerződés érvénytelenségének megállapítását, továbbá az elsőfokú bíróságnak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására, az elszámolás lefolytatására utasítását.

Kérte továbbá az alperest a személyautó törzskönyvének kiadására kötelezni.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú ítéletből nem állapítható meg, hogy a bíróság elbírálta a keresetet és a szerződést érvényesnek ítélte, vagy elutasította a keresetet. Álláspontja szerint tévedett a törvényszék, amikor a bizonyítatlanság terhét a felperesre hárítva keresetet elutasító döntést hozott, ugyanis az alperes közölte az induló kamat mértékét, a felperes által elmulasztott szakértői ellenbizonyítás hiányában a törvényszéknek az alperes által közölt kamatmértékkel kellett volna a szerződés - Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerinti - érvénytelenségi okát kiküszöbölni.

Kiemelte, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás hiánya a teljes szerződés érvénytelenségét idézte elő, a felperes a jogkövetkezmények iránti keresetet is előterjesztette, így nem volt helye a kereset elutasításának. Téves az az ítéleti álláspont, hogy csak szakértő útján számolható ki, miként alakulhat az elszámolás.

A törzskönyv kiadása iránti keresetet elutasító ítéleti rendelkezést is tévesnek minősítette a felperes. Hangsúlyozta, hogy amennyiben valóban önálló biztosítéka van (ingó zálogjog) a kölcsönügyletnek, úgy még inkább indokolt a törzskönyv kiadása, hiszen az alperes főkötelme a jelzálogszerződés alapján biztosított.

A Kúria Pfv.V.21.971/2016/5. számú ítéletére utalással kifejtette, hogy a törzskönyv birtokban tartására való alperesi feljogosításra nem önálló biztosítékként, hanem az egymásra épülő kötelezettségek között csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került sor.

A fellebbezés támadta az ítélet perköltségviselésre irányuló rendelkezését is, hangsúlyozva, hogy a pertárgy értékének a felperes által perben követelt marasztalási igényhez kell igazodnia, nem pedig az eredetileg forintban meghatározott kölcsönösszeghez. Erre tekintettel a fizetendő illeték összege, és az alperesi jogi képviselő javára megítélt munkadíj is leszállítandó.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult.

Kifejtette, hogy a fellebbezésben foglaltakkal szemben a törvényszék nyilvánvalóan elbírálta és részben a bizonyítatlansága miatt, részben az alaptalansága miatt elutasította a felperesi keresetet. Megállapította, hogy a kereset összecsúszása nem bizonyított, így azt az árfolyamkockázatot érintő részében is elutasította. Megállapította azt is, hogy a felperes keresete a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja miatti érvénytelenség, továbbá a törzskönyv kiadása vonatkozásában sem alapos. A törvényszék helyesen állapította meg, hogy a felek szerződési akarata kiterjedt az ügyleti kamat felszámítására. A kamat éves százalékos mértékének feltüntetése ugyan elmaradt, ez azonban csak formai hiányosság, amely kiküszöbölhető, így a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánításának lenne helye. A bíróság tájékoztatást adott a felperesnek a bizonyítandó tényekről, a bizonyítási teherről és a bizonyítatlanság jogkövetkezményeiről, a felperes azonban nem tett eleget a bizonyítási kötelezettségének, így a törvényszék helyesen utasította el a körben a keresetet.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében kifejtette, hogy a törvényszék ugyan helyesen utasította el az árfolyamkockázat körében is a felperes keresetét, mégpedig az összecsúszás bizonyítatlansága miatt, azonban álláspontja szerint a kereset elutasítását már a tájékoztató megfelelő volta is megalapozza. Az egyedi szerződés, és az annak elválaszthatatlan részét képező üzletszabályzat világosan és félreérthetetlenül tartalmazza azon rendelkezéseket, amelyekből egy átlagosan tájékozott fogyasztó számára is egyértelműnek kell lennie annak, hogy a választott finanszírozási konstrukció deviza alapú, mely árfolyamkockázattal is járhat. Az ügyfél az árfolyamkockázatról való tájékoztatást a szerződés aláírását megelőzően átolvashatta, áttanulmányozhatta, így a tájékoztatást megfelelőnek kell tekinteni. Nem hivatkozhat a fogyasztó alappal az információs egyensúly hiányára abban az esetben, ha a saját részéről még csak kísérletet sem tett annak

feloldására. Az üzletszabályzat V/6. pontjában és a rendkívüli árfolyam-eseményre vonatkozó rendelkezésekben (I/23. pont) foglalt tájékoztató teljes egészében megfelel az EUB ítéleteiben (C 26/13, C 186/16 és C 51/17. sz.), valamint a Kúria 2/2014 és 6/2013. Polgári jogegységi határozatában, továbbá a Kúria konzultációs testülete 2019. április 10-i üléséről készített emlékeztetőben is kifejezésre juttatott tartalmi követelményeknek.

Egyetértett a törzskönyv kiadása iránti keresetet elutasító ítéleti rendelkezéssel is, figyelemmel arra, hogy a törzskönyvet az alperes nem kizárólag az opciós szerződés, hanem a gépjárműre alapított jelzálogjog alapján tartotta magánál.

* * *

A felperes fellebbezése részben az alábbiak szerint alapos.

Az elsőfokú bíróság a per eldöntéséhez szükséges bizonyítást a felek által felajánlott körben lefolytatta, a beszerzett peradatok mérlegelésével helyes tényállást állapított meg, az arra alapított jogkövetkeztetésével azonban az ítéletábra csupán részben értett egyet.

A fellebbezésben foglaltakkal szemben az ítéletábra elsőként kiemeli, hogy a törvényszék a per tárgyát képező szerződés - mind a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjára, mind pedig az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezés tisztességtelenségére alapított - érvénytelenségének a megállapítására és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására irányuló kereseti kérelmet, mind pedig a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelmet elbírálta, elutasította, döntésének az ítéletében indokát is adta, nem sértette meg tehát a Pp. 213. § (1) bekezdése - az ítélet teljessége - követelményét.

Az ítéletábra az alperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltakkal szemben egyetértett a törvényszék azon - a felperessel egyező - jogi álláspontjával, hogy a perbeli szerződés árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezése nem világos, nem érthető, a kikötés tisztességtelensége így vizsgálható (Ptk. 209. § (5) bekezdése). Az ítéletábra e körben teljes mértékben egyetértett a törvényszék ítéletének indokolásában kifejtettekkel.

Az Üzletszabályzat és az egyedi szerződés együttes értelmezése sem felel meg a deviza alapú kölcsönből eredő árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezés világos és érthető jellege kapcsán támasztott követelményeknek (EUB C-26/13 és C-51/17. sz. ítélete, Kúria 2/2014 és 6/2013. Polgári jogegységi határozata, a Kúria Konzultációs Testülete 2019.04.10-i üléséről készült Emlékeztető 8-9. pont).

Az ítéletábra hangsúlyozza, hogy a konkrét esetben a rendkívül hiányos tartalmú tájékoztatásból az ügylet kockázatát a fogyasztónak az egyedi szerződés egyes pontjainak és az Üzletszabályzat különböző fejezeteinek szétszórta (mozaikszerűen) elhelyezett rendelkezéseinek egybevetéséből kellene kikövetkeztetnie, ami a fogyasztótól el nem várható elemzést, aktivitást igényel. A tájékoztatásnak tekintett szerződési rendelkezés ráadásul félreérthető is, mert a kamatváltozásból eredő kockázatot Kamatváltozás I. címszó alatt szerepelteti, ugyanakkor az árfolyamváltozásból eredő kockázatot is kamatváltozásnak nevezi (Kamatváltozás II. címszó alatt). Ez abban az esetben is meglehetősen, ha mellette zárójelben megjeleníti, hogy az tényleges tartalma szerint az árfolyamváltozásból eredő kockázatot takarja. A félreérthető tartalmú tájékoztatás alapján a fentiek szerint a fogyasztótól el nem várható aktivitás sem vezetne a fogyasztó megfelelő informáltságához.

Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses kikötés fentiek szerinti tisztességtelensége a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése értelmében a kikötés semmiségét, és tekintettel arra, hogy a kikötés a szerződés fő tárgyának, jellegadó szolgáltatásának meghatározására irányul, így egyben az egész szerződés semmisségét alapozza meg. A perbeli esetben a felperes az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses kikötés semmisségére alapítottan az alperessel szemben marasztalási keresetet terjesztett elő, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazásaként az alperest 148.768 Ft megfizetésére kérte kötelezni. Utal az ítélet tábla arra is, hogy a DH2. törvény 37. §-a értelmében kizárólag az érvénytelenség megállapítására irányuló kereseti kérelem előterjesztésének a perbeli jogviszonyban egyébként is jogszabályi akadálya volt. A kikötés tisztességtelensége az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására irányuló kereseti kérelemnek pusztán a jogalapjaként értékelendő.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek körében alkalmazandó elszámolás tartalmát és részleteit tekintve a felperes előterjesztette álláspontját, az elszámolását azonban az alperes nem fogadta el, azt meggyőző érvek mentén vitatta (P.20.036/2018/22. sz. irat). Az elsőfokú bíróság a felperesnek az őt a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján terhelő bizonyítási kötelezettségről, a bizonyítatlanság jogkövetkezményeiről a szakértői bizonyítás szükségességére is kiterjedően, a Pp. 3. § (3) bekezdésének megfelelő alkalmazásával adott tájékoztatást. Tájékoztatta a felperest arról, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések érvénytelensége esetére az elszámolásösszességét neki kell bizonyítania, és ehhez szakértő kirendelése mellőzhetetlen (20. jegyzőkönyv). A felperes a tájékoztatás eredményeképpen előbb szakértő kirendelését kérte (27. és 30. sz. beadvány), majd a szakértő kirendelése iránti indítványát visszavonta (42. sz. beadvány). Ezen nyilatkozatára és a bizonyítási teherrel, a bizonyítatlanság jogkövetkezményeivel kapcsolatosan kifejtettkre figyelemmel az elsőfokú bíróság helytállóan határozott az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses kikötés érvénytelensége jogkövetkezményeinek alkalmazására irányuló kereseti kérelem -összességében való bizonyítatlanságára alapított - elutasításáról. A fellebbezésben foglaltakkal szemben az érvénytelenség közbenső ítélettel való - a Pp. 213. § (3) bekezdésén alapuló - megállapításának sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem voltak meg a feltételei, tekintettel arra, hogy a marasztalásra irányuló kereseti kérelemösszességében való bizonyítása a felperes erre irányuló felhívása ellenére elmaradt, a szükséges bizonyítási indítványt a felperes visszavonta, ekként a bizonyítási teher alkalmazásával a kereseti kérelem - nemcsak jogalapját tekintve, hanem - teljes egészében elbírálható és elutasítandó volt.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja értelmében semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza az éves, százalékosan kifejezett teljes hiteldíjmutatót, a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb - esetleges - költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést.

Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában helytállóan mutatott rá, hogy a perbeli szerződés konkrétan meghatározza a THM mértékét. Az ítélet tábla a törvényszéknek az e körben előterjesztett kereseti kérelmet elutasító döntésével, az 1/2016. PJE határozatra hivatkozással kifejtett indokaival egyetértett, annak szükségtelen megismétlését mellőzve csupán arra utal, hogy a felperesi fellebbezés e körben egyáltalán nem tartalmaz az elsőfokú ítéletben kifejtettek vitatására irányuló hivatkozást, illetőleg érvelést.

A peres felek egyike sem vitatta az elsőfokú ítélet azon - egyébként helyes indokokon alapuló - megállapítását, hogy a felek szerződésben kinyilvánított egybehangzó akarata kiterjedt az üzleti kamat felszámítására.

Az is megállapítható, hogy az éves ügyleti kamat százalékban kifejezett mértékének feltüntetésére nem került sor a szerződésben, holott a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja a fogyasztási kölcsönszerződés érvényességéhez megköveteli a szerződéssel kapcsolatos összes költségnek, ideértve a kamatoknak, járulékoknak, valamint ezek éves, százalékban kifejezett értékének a szerződésben való feltüntetését. Helytállóan állapította meg tehát az elsőfokú bíróság a perbeli esetben a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerinti érvénytelenségi ok fennálltát. Az érvénytelenség oka ebben az esetben azonban - az elsőfokú bíróság által a 6/2013 PJE-re való utalással helytállóan kifejtetteknek megfelelően - a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánításának útján kiküszöbölhető, illetve kiküszöbölendő, amennyiben a szerződés adataiból kiszámítható a kamat éves százalékos mértéke.

Az alperes nyilatkozata szerint a szerződés adataiból az éves ügyleti kamat a P.20.241/2016 /7 /A/9. szám alatt csatolt elszámolás adatainak megfelelően meghatározható, mégpedig 12,92 %-ban állapítható meg. Az alperes a perben arra a felperesi felvetésre is megalapozott magyarázatot szolgáltatott (P.20.036/2018/10. sz. irat), hogy a finanszírozási kérelemben feltüntetett éves kamat, valamint az elszámolás alapján az alperes által kalkulált 12,92%-os kamat mértékének eltérése arra vezethető vissza, hogy az előbbi a finanszírozási kérelem benyújtásának napja, míg az utóbbi a kölcsön folyósításának napja figyelembevételével került meghatározásra.

Az elsőfokú bíróság ebben a körben is a Pp. 3. § (3) bekezdésének megfelelő alkalmazásával adott tájékoztatást a felperesnek az őt a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján terhelő bizonyítási kötelezettségről, a bizonyítatlanság jogkövetkezményeiről a szakértői bizonyítás szükségességére is kiterjedően. Tájékoztatta arról, hogy neki kell bizonyítania, hogy a kamat mértéke nem számítható ki, vagy az eltér az alperes által az elszámolásban alkalmazott és kimutatott éves kamat mértékétől (20. jegyzőkönyv). A felperes a szakértő kirendelése iránti indítványát e körben is visszavonta, az indítvány visszavonásának, azaz a bizonyítatlanságnak a jogkövetkezményeit azonban az elsőfokú bíróság tévesen - a tájékoztatásban foglaltaktól eltérő tartalommal - vont le. A felperes nem bizonyította, hogy a kamat mértéke nem számítható ki, illetőleg azt sem, hogy az eltérne az alperes által kimutatott és elszámolt kamatmértéktől. Erre tekintettel az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása során a Ptk. 237. § (2) bekezdés második fordulatának megfelelően a rendelkezésre álló peradatok alapján a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerinti érvénytelenségi ok kiküszöbölésével, tehát az ügyleti kamat kezdő mértékének alperes által megjelölt - a fellebbezési eljárásban már a felperes által is elfogadott - 12,92 %-ban való megállapítása útján a szerződés érvényessé nyilvánításának lett volna helye.

Az ítéletábra az alábbiak szerint nem értett egyet a törzskönyv kiadása iránti keresetet elutasító ítéleti döntéssel és annak indokaival sem.

A Ptk. dispozitív rendelkezéseire tekintettel a felek a kölcsönszerződés biztosítására a Ptk.-ban nem nevesített, önálló, atipikus biztosítékként a gépjármű törzskönyvének birtokban tartására vonatkozó jogosultságot is kiköthetnek. A kölcsönszerződésből, illetve a szerződés részévé váló általános szerződési feltételekből azonban egyértelműen ki kell tűnnie, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga önálló biztosítékul szolgál. Önmagában annak rögzítése, hogy a hitelező a kölcsönszerződésből fakadó kölcsönbevéoi kötelezettségek maradéktalan teljesítése esetén köteles a gépjármű törzskönyvét az adós részére kiadni, nem minősül ilyen kikötésnek. A szerződés és az üzletszabályzat rendelkezései alapján nem állapítható meg, hogy a felek a törzskönyv alperes általi birtokban tartására vonatkozó jogosultságot önálló biztosítékként kötötték ki, ennél fogva az alperes csupán arra az esetre tagadhatja meg a törzskönyv felperesnek való kiadását, ha arra az opciós joga, vagy a jelzálogjoga járulékos biztosítékként tarthat igényt.

A törzskönyv alperes általi birtokban tartására az alperes javára alapított opciós jog nem szolgálhat alapul, tekintettel arra, hogy a felperes helytálló hivatkozása szerint az opciós jog a szerződéskötéstől számított öt év elteltével - a Ptk. 375. § (4) bekezdése folytán alkalmazandó Ptk.

374. § (2) bekezdése értelmében - megszűnt, ugyanakkor a felek szerződésének részévé váló HIT 2006. 05. 31. jelű üzletszabályzat ezzel ellentétes rendelkezést tartalmazó IV. 7. pontja a Ptk. 374. § (2) bekezdésében írt rendelkezések megkerülésére irányul, azaz semmis.

Az ítéltábla álláspontja szerint a felperes által hivatkozott jelzálogjog sem biztosít jogalapot az alperesnek a törzskönyv birtokban tartására.

A HIT 2006. 05. 31. jelű üzletszabályzat I.29. pontja az alábbiak szerint rendelkezik:

Elsődleges biztosíték: A kölcsön visszafizetésének biztosítására a Hitelező javára arra a gépjárműre alapított jelzálogjog vagy opció, és/vagy a Hitelezővel, mint vevővel kötött adásvételi szerződés, amely megvásárlásához a Hitelező a Kölcsönt a kölcsönbevevőnek folyósítja (a továbbiakban: gépjármű). Az elsődleges biztosíték nyújtására vonatkozó szerződés a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi.

Az üzletszabályzat VI. 1. pontja szerint a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a hitelező javára a felek között létrejött szerződésnek megfelelően a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni, és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.

A perbeli kölcsönszerződés megkötésekor, annak biztosítására a peres felek elsődleges biztosítékként az alperes javára kizárólag opciót alapítottak (jelzálogjogot nem), így a szerződésnek a törzskönyv alperesi birtokban tartására irányuló rendelkezése, mint járulékos biztosíték kizárólag az opcióhoz kapcsolódhatott, annak biztosítékaul szolgált. A szerződés értelmezésének Ptk. 207. § (1) bekezdése által meghatározott keretei között tehát nyilvánvalóan nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a felek a 2008 augusztusában megkötött szerződésükkel a majd 3 évvel később, 2011. május 23-án alapított jelzálogjog biztosítékaként jogosították fel az alperest a törzskönyv birtokban tartására.

Ugyan megállapítható, hogy a jelzálogjog alapítására irányuló szerződés megkötésekor irányadó alperesi üzletszabályzat (HITGd/2009.08.01.) a HIT 2006. 05. 31. üzletszabályzat fentebb idézett I.29. és VI.1. pontjával tartalmát tekintve azonosan rendelkezik, ugyanakkor a jelzálogszerződés (Szegedi Törvényszék P.20.379/2016/7/A/24. sz. irat) egyáltalán nem utal arra, hogy a szerződés részét képezné az üzletszabályzat rendelkezése, az üzletszabályzat ezen szerződés részévé válásának a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése szerinti feltételeire nem is utal, az azt alátámasztó - az üzletszabályzat megismerésének lehetővé tételére, illetve annak felperes általi elfogadására irányuló - felperesi nyilatkozatot nem tartalmaz, az ÁSZF megismerésének lehetővé tételét következetesen tagadó felperesi nyilatkozattal szemben ezen üzletszabályzat tekintetében az alperes egyéb bizonyítékot sem szolgáltatott. Erre tekintettel nem lehet megállapítani, hogy a jelzálogszerződés részévé vált volna az alperesi üzletszabályzat fenti, a törzskönyv birtokban tartására az alperest a jelzálogjog szerződés alapján feljogosító általános szerződési feltételben foglalt kikötés. Az ítéltábla a szerződés tartalmának értelmezése során e körben utal a Ptk. 207. § (2) bekezdésére is, amely szerint, ha az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma a 207. § (1) bekezdésében foglalt szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Ezen rendelkezésnek a 93/13/EGK irányelv 5. cikkével összhangban való alkalmazása során tehát az ítéltábla úgy foglalt állást, hogy a törzskönyv birtokban tartására az alperest a jelzálogjog biztosítékaként feljogosító kikötés tekintetében a szerződés létrejöttét a felek között nem lehet megállapítani.

Az alperes tehát a törzskönyv birtokban tartására sem önálló biztosítékként, sem pedig az opcióhoz, illetve a jelzálogjoghoz kapcsolódó járulékos biztosítékként nem formálhat jogot, így a felperes kereseti kérelmének megfelelően annak kiadására köteles.

Megalapozottnak ítélte az ítéltábla a felperesnek a perköltségviselés körében, a pertárgyérték

meghatározásával kapcsolatosan kifejtett indokokra alapított fellebbezését. A szerződés érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezményeinek levonása iránt előterjesztett kereset pertárgy értéke a Pp. 24. § (1) bekezdése értelmében - a keresetlevelében a felperes által is 3.200.000 Ft-ban megjelölt összeg helyett - a felperes által kért alperesi marasztalás, tehát 148.768 Ft összege alapján határozható meg. Ennek megfelelően az Itv. 42. § (1) bekezdés a) pontja és a 46. § (1) bekezdése értelmében a feljegyzett kereseti illeték és a feljegyzett fellebbezési illeték e körben egyaránt 15.000 Ft.

A törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem tekintetében a meg nem határozható pertárgyérték szabályainak megfelelően az állam által feljegyzett kereseti illeték az Itv. 39. § (3) bekezdés b) pontja alapulvételével 36.000 Ft, míg a fellebbezési illeték a c) pont értelmében 48.000 Ft.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta. Ennek keretei között a kamat feltüntetésének elmaradása miatti érvénytelenségi okot a kamat mértékének megállapításával kiküszöbölve a szerződést érvényessé nyilvánította, kötelezte az alperest az érintett gépjármű törzskönyvének felperes részére való kiadására, az elsőfokú ítélet perköltségviselésre irányuló rendelkezéseinek mellőzésével pedig az első- és másodfokú perköltségről a fentebb helyesen megállapított eljárási illeték viselésére is kiterjedően a részleges pernyertességre tekintettel a Pp. 81. § (1) bekezdés második fordulata alapján határozott.

Utóbbi tekintetében értékelte, hogy a törzskönyv kiadása, továbbá a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára alapított érvénytelenségi kereset tekintetében a felperes pernyertes lett, ugyanakkor a 213. § (1) bekezdés b) pontjára, továbbá az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses kikötés tisztességtelenségére alapított érvénytelenségi kereset tekintetében érdemben pervesztesnek minősül. A törzskönyv kiadására irányuló kereseti kérelem körében feljegyzett kereseti és fellebbezési eljárási illeték állam javára való megfizetésére az alperest, ugyanakkor az érvénytelenségi kereset körében feljegyzett kereseti és fellebbezési illeték állam javára való megfizetésére a felperest kötelezte azzal, hogy a felek a perben felmerült költségeiket maguk kötelesek viselni.

Győr, 2020. február 27.

dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

dr. Maurer Ádám sk.
előadó bíró

dr. Mészáros Zsolt sk.
bíró